

פרשת ויחי תשפג – למה מבקש יעקב להיטמן על יד לאה?

1. **בראשית מט:** כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אתם: ויאמר אלהם אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי ... במערה אשר בשדה המכפלה ... אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרן החתי לאחזת קבר: שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו ו**שמה קברתי את לאה.**

סדר הדורות ערך לאה: לאה מתה בשנה עשירית לבוא יעקב מפדן ארם לארץ ישראל, בהיותה בת נא שנה. אבל בשרשרת הקבלה כתב שמתה בת 44 שנים והיה זה שישה חודשים לפני מכירת יוסף. ואילו בספר הישר כתב שמתה שנתיים לפני מכירת יוסף.

בראשית לז,ב: יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו - **אזנים לתורה:** עד עכשיו קורא אותן הכתוב שפחות או פילגשים, 'וישכב את בלהה פילגש אביו', 'ובני בלהה שפחת רחל', 'ובני זלפה שפחת לאה', ולמה קורא אותן כאן '**נשי אביו**'? אלא שבאותו הפרק מתה לאה וכיון שמתו רחל ולאה הגברות, נקראות בלהה וזלפה 'נשי יעקב'.

רמב"ן: והזכיר להם בצואתו המערה והנקברים בה ... להודיע כי אברהם צוה שיהיה המקום ההוא בית הקברות להם לאחוזת עולם ... ויתכן שרמז להם באמרו 'ושמה קברתי את לאה', שכבר החזיק הוא במערה. ואמר זה כנגד עשו שלא יערער הוא או בניו בקבורתו לטעון שהמערה שלו, כי הוא הבכור [שקנה הבכורה מעשו] והוא הראוי להיקבר עם אבותיו.

2. **בראשית כט,כה:** ויאמר לבן: לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה - **אור החיים שם:** יש לדעת **איך לא חש יעקב מקודם לטענה זו** שאין דרך לתת הצעירה וגו' ... אמנם אין זה הקפדה מעכבת אם האב רוצה לתת הצעירה קודם והיה על לבן לומר זאת מראש.

ברכות ה,ב: רבי אליעזר חלה את חוליו האחרון. נכנס רבי יוחנן לבקרו ונפל האור על יופיו של רבי יוחנן. החל רבי אליעזר לבכות. אמר רבי יוחנן: למה אתה בוכה? אם משום התורה שלא התייגעת, הרי למדנו 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים'. אי משום חסרון הפרנסה, לא כל אדם זוכה לשני שלחנות. ואי משום פטירת הבן, הראה רבי יוחנן את העצם של בנו העשירי שנפטר. השיב רבי אליעזר: **על היופי שלך שיבלה בעפר אני בוכה.** הסכים רבי יוחנן ובכו שניהם.

בבא בתרא שם: ועיני לאה רכות - מאי רכות? אילימא רכות ממש, אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב ... בגנות צדיקים דבר הכתוב?! ... אלא **שבח הוא לה:** שהייתה שומעת בני אדם אומרים שני בנים לרבקה שתי בנות ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן ... והיתה **בוכה** עד שנשרו ריסי עיניה.

ליקוטי שיחות חל"ה/ה'3-152: דרכי עבודת ה' נחלקות בכללות לשתי דרכים: צדיקים ובעלי תשובה. וזהו החילוק בין עבודת בני לאה ובני רחל ... עשרת השבטים שהשתתפו במכירת יוסף, אינם בדרגה דיוסף ובנימין שהיו צדיקים מעיקרא, אבל עניינם של בני לאה הוא עבודת התשובה, כמובא במדרש שראובן הוא 'פתח בתשובה תחילה'.

ויש לומר שיסוד החילוק בין השבטים הוא בהאימהות: רחל מורה על עבודת הצדיקים, יפת תואר ויפת מראה בלי מום, ולאה מורה על עבודת התשובה, שזהו ענין הבכירה דלאה, ועיני לאה רכות. וזהו שנאמר ביעקב 'ויאהב את רחל' כי מצד יעקב העיקר הוא עבודת הצדיקים, בתחום הקדושה עצמה.

תניא פרק כז: ואם העצבות אינה מדאגת עונות אלא מהרהורים רעים ותאוות רעות שנופלות במחשבתו ... אדרבה יש לו לשמוח בחלקו שאף שנופלות לו במחשבתו הוא מסיח דעתו מהן לקיים מה שנאמר 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם' ... בבינונים כיוצא בו שנופלים לו הרהורי ניאוף במחשבתו וכשמסיח דעתו מקיים לאו זה ... ולכן אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהיה כל ימיו במלחמה זו, כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לאכפיה לס"א תמיד ... ושני מיני נחת רוח לפניו ית' למעלה. א' מביטול הס"א לגמרי ע"י הצדיקים. והשנית כד **אתכפיא הס"א בעודה בתקפה וגבורתה ... ומשם מורידה ה' באתערותא דלתתא ע"י הבינונים.** וז"ש הכתוב 'ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי' - מטעמים לשון רבים: שני מיני נחת רוח ... וכמו שבמטעמים גשמיים דרך משל יש שני מיני מעדנים: אחד ממאכלים ערבים ומתוקים, והשני מדברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב, עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש.